

НОВІ РЕАЛІЇ ПОВСЯКДЕННОЇ КУЛЬТУРИ

Перцева Вікторія Анатоліївна

к. ф. н., доцент

Боровець Вікторія Андріївна

курсантка 3 курсу факультету № 2

Харківський національний університет внутрішніх справ

Анотація: У роботі дається аналіз повсякденної культури, яка впливає на спосіб людського буття; аналізуються її складові, культурні аналоги та ознаки; розкривається її людиновимірний характер і вплив на такі сфери загальної культури, як мораль і право.

Ключові слова: повсякденна культура, мораль, норма, традиція, культурний простір, культурне оточення.

Глобалізація ставить людину перед проблемою внутрішнього самовизначення, побудови нової ієрархії цінностей. У цих умовах завдання, що стоїть перед людиною у всі часи, – знайти своє місце у новому світі – безумовно ускладнюється. Наднаціональний вимір й водночас ідентифікація з традиційними національно-державними, соціально-професійними, етнічними, релігійними, територіальними факторами формують нову повсякденну реальність.

Досить довго різноманітні прояви повсякденного життя знаходились на периферії наукового інтересу. Сьогодні ж посилення уваги до них викликано переосмисленням як уявлень про соціальний порядок, так і про спосіб, завдяки якому його можна зрозуміти й пояснити.

Обов'язковою складовою повсякденної реальності є повсякденна культура, яка на відміну від професійних форм культури, має масовий, колективний й динамічний характер.

Повсякденна культура є сукупністю усіх нерелексивних, нероздільних аспектів соціального життя. Це культура, що не отримує інституціонального закріплення. Людина опановує її з перших днів життя – в сім'ї, в спілкуванні з друзями. Простором для прояву повсякденної культури стають приватний простір (квартира) й публічні місця (студентський гуртожиток, фірма, транспорт, театр, музей, черга, вулиця, під'їзд, школа тощо). Вона охоплює мікросвіт, тобто обмежується будинком, районом, містом, територією. Іншими словами, повсякденна культура характеризується тим, що люди в неофіційних особистих і групових (сімейні, дружні, корпоративні) зв'язках отримують необхідні знання й навички не свідомо й спеціально, а завдяки повсякденному досвіду взаємодії з навколишнім предметним світом, спілкуванню один з одним, знайомству з культурою через доступні інформаційні засоби. Соціальні наслідки повсякденного життя обов'язково обумовлені нормативними межами, правилами, що знайшли відбиток у культурних формах (традиціях, звичаях, звичках, уявленнях), які відповідають їй.

Саме вони є основою взаєморозуміння під час спілкування й взаємодії людей. Проте треба враховувати, що люди живуть не стільки за нормами, скільки «між ними», тобто усередині нормативних меж у них залишається достатньо свободи для індивідуального регулювання процесів власної життєдіяльності, а також для вибору серед елементів свого культурного оточення й способів взаємодії з ними, для пошуку гармонії між стійкими й мінливими аспектами свого способу життя.

Повсякденна культура безперервно акумулює суспільно історичний досвід нації на кожному етапі культурного розвитку країни й має здатність випереджати розвиток у порівнянні з елітарною культурою, що «застрягла» у своєму розвитку у вигляді готових формул, кліше, образів, ідеалів. Орієнтована саме на практичний аспект життя, культура повсякденності діалогічна й динамічна, тому в певні перехідні періоди саме вона виконує функцію, що призвела до революційних змін в історії культури (міська культура XVII ст., демократична

культура ХІХ ст., радянська культура 1920-х рр., культура «відлиги», пострадянська повсякденність).

Повсякденна культура формально має свої аналоги в спеціальних сферах. Наприклад, безпосередня свідома діяльність з об'єктом оточення (речами й ідеями) в повсякденному житті презентується в стереотипних формах домашнього господарювання й сімейно-побутових стосунках, на професійному рівні вона оформлюється в систему громадського розподілу праці. Оцінка людьми один одного в соціальній й міжособистісній взаємодії, його соціально значущі наслідки в повсякденному житті відповідають моралі, а на фаховому рівні – сфері права.

Повсякденна культура формує різноманітні норми поведінки людей. Вони охоплюють усі сфери людського життя й відбиті в особливих символічних формах: обрядах і ритуалах, художніх стилях і релігійних віруваннях, стереотипах мислення та поведінки тощо. Повсякденна культура також пов'язана з формами організації навколишнього простору. Це знайшло відбиток у містобудуванні, архітектурі та інтер'єрі.

Отже, повсякденна культура є специфічним способом життя й мислення людей певної соціальної й історичної епохи, адже з побутових деталей і дрібниць, зі способу життя складається своєрідне «обличчя» як усього суспільства, так і окремого народу. Саме у повсякденній культурі формується середовище для реалізації етнічних традицій, які грають провідну роль у житті суспільства й у відродженні культури.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамович С.Д. Культурологія : навч. посібник. Київ : Кондор, 2007. 351с.
2. Біленька І.Г. Інформаційно-комерційний простір повсякденної культури. *Філософія спілкування: Філософія, Психологія, Соціальна комунікація*. 2015. № 8. С. 102-108.
3. Капкан М. В. Культура повседневности : учеб. пособие. Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2016. 110 с.